

MANJINSKA PRAVA

Stefan Đurđević i Milutin Milićević 3/8

SADRŽAJ

- Uvod
- Zakoni o slobodi i zaštiti prava nacionalnih manjina
- Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina
- Zakon o službenoj upotrebi jezika i pisma
- Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja
- Zakon o lokalnoj samoupravi
- Položaj roma u Srbiji

UVOD

- Sistem zaštite manjina u Republici Srbiji razvijan je još za vreme Socijalističke federativne republike Jugoslavije, u kojoj se na drugačiji način u odnosu na ostale socijalističke zemlje gledala na pitanja nacija i etniciteta.
- SFR Jugoslavija je kroz različite mehanizme obezbeđivala zaštitu prava takozvanih “narodnosti”.
- Ustav iz 1974. godine definisao je položaj nacionalnih manjina i njihova kolektivna prava.
- Jugoslovenska institucija “ključa” omogućavala je, uprkos jednopartijskom sistemu, zastupljenost manjina u političkom životu.
- U SFRJ je bilo 6 konstitutivnih naroda (Srbi, Hrvati, Makedonci, Crnogorci, Slovenci i Muslimani)

UVOD

- U okviru SFRJ pripadnici manjinskih grupa imali su pravo na službenu upotrebu jezika, autonomiju u kulturi u smislu osnivanja različitih kulturnih udruženja i institucija kulture, kao i obrazovanje na svom maternjem jeziku.
- Raspad Savezne federativne republike Jugoslavije doveo je do toga da se na teritoriji Srbije pojave nove manjine, koje su u okviru prethodne države bile konstitutivni narodi.
- Javio se problem regulisanja statusa Slovenaca, Makedonaca, Hrvata, Crnogoraca i Muslimana, a u tom periodu su bile sankcije i ratovi na prostoru bivše države.
- Danas položaj manjina uređuje pre svega Ustav usvojen 2006. godine.

ZAKONI O SLOBODI I ZASTITI PRAVA NACIONALNIH MANJINA

Etnička pripadnost	Srbija	%	Centralna Srbija	%	Vojvodina	%
Ukupno	7.498.001		5.466.099		2.031.992	
Srbi	6.212.838	82.86	4.891.031	89.48	1.312.807	65.05
Crnogorci	69.049	0.92	33.536	0.61	35.513	1.75
Bošnjaci	136.087	1.81	135.670	2.48	417	0.02
Mađari	293.299	3.91	3.092	0.06	290.207	14.28
Albanci	61.647	0.82	59.985	1.1	1.695	0.08
Bugari	20.497	0.27	18.839	0.34	1.658	0.08
Makedonci	25.847	0.34	14.062	0.26	11.785	0.58
Hrvati	70.602	0.94	14.056	0.26	56.546	2.79
Romi	108.193	1.44	79.136	1.45	20.057	1.43
Neopredeljeni	107.732	1.44	52.716	0.96	55.016	2.71
Ostali	393.645	5.25	16.3983	3	228.193	11.23

Pored Ustava, ova prava regulisu i posebni zakoni među kojima se izdvajaju:

- Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina
- Zakon o službenoj upotrebi jezika i pisma
- Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja
- Zakon o lokalnoj samoupravi

ZAKON O ZAŠTITI PRAVA I SLOBODA NACIONALNIH MANJINA

- Ovo je osnovni zakon koji uređuje status nacionalnih manjina.
- Donet je na saveznom nivou za vreme SFRJ, ali je nastavio da važi u Srbiji i nakon referenduma kojim se Crna Gora 2006. odvojila od državne zajednice Srbija i Crna Gora.
- Ovaj zakon preuzeo je standarde koji su u ovoj oblasti ustanovljeni kroz dokumenta Saveta Evrope – Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina i Evropska povelja o regionalnim i manjinskim jezicima.
- Osnovna načela na kojima se zasniva sistem zaštite manjina su: zabrana diskriminacije, mere za obezbeđivanje ravnopravnosti, sloboda nacionalnog opredeljivanja i izražavanja, saradnja sa sunarodnicima u zemlji i inostranstvu, obaveza poštovanja ustavnog poretka, načela međunarodnog prava i javnog morala i zaštita stečenih prava.

ZAKON O SLUŽBENOJ UPOTREBI JEZIKA I PISMA

Zakon o službenoj upotrebi jezika i pisma predviđa da u jedinicama lokalne samouprave u kojima se tradicionalno naseljenji pripadnici nacionalne manjine, njihov jezik i pismo budu obavezno u službenoj upotrebi ukoliko u ukupnom stanovništvu opštine imaju više od 15%. Ovo pravo podrazmeva da se jezik manjine koristi:

- U pravnom i sudskom postupku
- U komunikaciji sa organima koji imaju javna ovlašćenja
- Prilikom upisa ličnih imena u javne knjige i službene evidencije
- U radu predstavničkih tela
- Prilikom isticanja naziva jedinica lokalne samouprave, naseljenjih mesta, trgova, ulica, itd.

ZAKON O OSNOVAMA SISTEMA OBRAZOVANJA I VASPITANJA

- Ovaj zakon predviđa da je cilj obrazovanja sem razvinjanja svesti o državnoj i nacionalnoj pripadnosti i negovanje sprske tradicije i kulture, i negovanje tradicije i kulture nacionalnih manjina.
- Pripadnici nacionalnih manjina se mogu obrazovati na svom jeziku ili dvojezično
- U slučaju da se nastavni plan izvodi na srpskom omogućena je nastava maternjeg jezika sa elementima nacionalne kulture.
- Da bi se održavala nastava na maternjem jeziku manjine potrebno je da se u jednom razredu prijavi najmanje 15 učenika, ali se uz dozvolu ministra prosvete ova granica može spustiti.

ZAKON O LOKALNOJ SAMOUPRAVI

- Ovaj zakon je veoma važan za pitanja manjina jer uvodi u praksu potpuno nove ideje u vezi sa participacijom građana.
- On predviđa da je u nadležnosti opština da implementiraju prava nacionalnih manjina.
- Mehanizmi zaštite na lokalnom nivou bi trebalo da dovedu do stabilnih društvenih odnosa i prevazilaženja različitih međuetničkih problema.
- Prema ovom zakonu lokalne samouprave treba da osiguraju uslove za očuvanje i unapređenje identiteta nacionalnih manjina koje žive na datoj teritoriji

POLOŽAJ ROMA U SRBIJI

- Romi su etnička grupa u najnepovoljnijem položaju u Srbiji, koji se može nazvati i stanjem permanentne bede. Prema popisu iz 2002. godine u Srbiji je Roma 108 193, to jest 1.4% ukupnog stanovništva, dok je 1991. u Srbiji živelo 140 237.
- Prema podacima nekih romskih i nevladinih organizacija u Srbiji u stvari živi između 450 000 i 800 000 Roma.
- Najgušća naseljenost je u Beogradu, severozapadnom delu centralne Srbije, Vojvodini i pojedinim delovima južne Srbije.
- Romi su prikrivali svoju nacionalnu pripadnost na skoro svim popisima, a za sada ne postoje relativna objašnjenja za ovo, ali se pretpostavlja da je razlog prikrivanja etničkog porekla pokušaj da se izbegne diskriminacija.

KRAJ

Hvala na pažnji